

## De Alarmroep van de Strandpluvier

In „*Handbook of British Birds*”, deel IV, p. 361, wordt als alarmroep van broedende strandpluvieren een „kittup, kittup, kittup”-geluid vermeld.

In de laatste jaren was ik in de gelukkige omstandigheid bijna dagelijks in de broedperiode strandpluvieren te kunnen waarnemen. Ik kon hierdoor vele bijzonderheden aan hen opmerken en ben dan ook in staat wat meer te vertellen over de alarmroep van deze vogels dan in „*British Birds*” wordt gedaan.

Het is inderdaad zo, dat, als men het broedgebied van een strandpluvierenpaartje betreedt, men vaak een geluid hoort, dat met een beetje goede wil met „kittup” kan worden weergegeven. Op grond van wat ik ervan heb gehoord zou ik het liever een „pr”-geluid noemen, doch voor het gehoor van anderen is dit misschien net zo aanvechtbaar als het „kittup” van „*British Birds*”; het weergeven van vogelgeluiden in letters is nog altijd een hachelijke onderneming.

Onder het uiten van een steeds herhaald „pr”-geluid holt de vogel een eind voor ons uit. Het hangt veel van het stadium af, waarin eieren of jongen zich bevinden, hoe sterk en vaak dit geluid wordt herhaald, terwijl ook de geaardheid van de vogel en zijn ervaringen met mensen hierbij vanzelfsprekend een grote rol spelen. Er zijn in mijn gebied individuen genoeg geweest, die onder bepaalde omstandigheden bij storing zelfs geheel geen geluid lieten horen. Om het gedrag van het dier eens rustig te kunnen volgen, gaan wij zo plat mogelijk op de grond liggen en wachten bewegingloos af. De vogel loopt al spoedig niet verder meer van ons af en keert in tegendeel in vele gevallen reeds na enkele minuten op zijn schreden terug.

Het is duidelijk, dat hij zich nog van het gevaar bewust is. De lange gestalte, die over het veld is genaderd, ligt nu horizontaal, doch heel goed zichtbaar in of bij zijn territorium. Wanneer nest met eieren of jongen niet te ver van ons verwijderd zijn, blijft hij dan ook alarm-geluiden geven. Als wij ons heel stil houden en vooral niet te veel het hoofd met het rondlopende vogeltje meedraaien, is dat echter niet meer, althans zeker niet overwegend, het eerder genoemde „pr”-geluid, doch een helder en duidelijk „wiet”. Evenals het „pr” wordt ook dit nieuwe geluid zowel door ♂ als ♀ strandpluvier onder gelijke omstandigheden voortgebracht.

Dat de vogel ook in het „wiet”-stadium nog gealarmeerd is, laat hij vaak ook blijken door met korte tussenpozen met kop en hals omhoog te knikken, een gedrag, dat wij van verontruste eenden en steltlopers goed kennen.

Zodra we ons weer bewegen, al is het soms alleen maar om even uit een stijve houding te komen, vervalt de alarmerende vogel weer in „pr” of — in grensgevallen — in „pr” en „wiet” door elkaar.

Speciaal wanneer de jongen een of enkele dagen oud zijn en de oude vogels feller zijn dan ooit, laat zich dit verschil in geluid heel gemakkelijk en nauwkeurig waarnemen.

Kleine jongen reageren soms op dit „wiet” door telkens na het roepen der ouders een piepend antwoord te geven. Ik heb het wel meegemaakt, dat een pullus, dat ik wilde ringen, kennelijk door dit roepen van een oude vogel gestimuleerd, al piepend onder mijn vingers vandaan naar de lokkende oude rende. In dat geval kreeg het geluid dus de functie van lokroep, doch een groot aantal waarnemingen heb ik hier tegenover om te bewijzen, dat het

„wiet” deze functie meestal niet heeft. Zeker niet in de eierperiode, wanneer het toch ook vaak wordt gehoord.

Uit het gedrag der vogels van verschillende bespiede broedparen valt op te maken, dat het „wiet” weliswaar als een alarmroep kan worden opgevat, doch de verontrusting is bij het uiten ervan niet zo groot als bij „pr”. Bij zeer grote opwinding tengevolge van storing tenslotte wordt het „pr” vervangen door een zeer geagiteerd alarm, dat klinkt als „pit, pr, pr, pr” en dat veelal vliegende wordt voortgebracht. Ook kan in zulke uiterste omstandigheden de vogel de bekende verlamningsverschijnselen gaan vertonen met een geheel apart geluid, waarop wij hier niet verder zullen ingaan.

De alarm-toestand van het dier hoeft niet altijd gelijke tred te houden met veranderingen in de werkelijke gevaarstoestand. Zo gaf een oude vogel, toen ik een van zijn jongen hardlopende inhaalde, „pr”- en „pit-pr”-geluiden, doch toen ik het jong eenmaal in handen had en het dus in het grootste gevaar verkeerde, werd het geluid overwegend „wiet”, waarschijnlijk uitsluitend als gevolg van het feit, dat ik er mee bleef stilstaan.

De mate van verontrusting bij „pr” en „wiet” is ook individueel verschillend. Ik heb vogels meegemaakt, die na een paar keer zacht „pr” op het nest terugkeerden, terwijl ik dicht bij het nest lag —, zonder ook maar eenmaal „wiet” te laten horen. Het „wiet”-stadium sloegen zij klaarblijkelijk over. Een vogel, die zich bij nadering van gevaar nauwelijks druk maakt, laat zich bij vermindering van de dreiging, doch in onmiddellijke nabijheid van het gevaar, in het geheel niet meer horen. Zenuwachtige of schuwe vogels blijven waarschijnlijk langer in het „pr”-stadium dan kalme of makke exemplaren onder dezelfde omstandigheden.

In de literatuur is iets dergelijks bekend voor de Bontbekpluvier, een nogal nauwverwante soort dus. In zijn artikel „*Beiträge zur Biologie des Sandregenspeifers*” (in *Journal für Ornithologie*, April 1940) onderscheidt H. Laven namelijk voor de Bontbek „Schreck- oder Warnruf” en „Erregungslaut”, waarbij hij de volgende opmerkingen maakt:

1. Schreck- oder Warnruf, „Stimmföhlung”: „tüt” Gefahr! Fertigmachen zum Abflug (bei Annäherung eines Menschen oder Hundes).
2. Erregungslaut: „tü(i)p oder wiep” Vorsicht; Gefahr im Verzuge (u.a. Mensch auf einige Entfernung ruhig beobachtend).

De overeenkomst met de twee alarmgeluiden van de strandpluvier en hun betekenissen is frappant. Bij de bontbek is het verschil in geluid voor beide betekenissen gering en alleen voor insiders juist te interpreteren; bij de strandpluvier is dit verschil juist opvallend groot.

Met veel geduld is het mogelijk steeds meer grote en kleine verschillen in geluiden van de vogels op te sporen en hun betekenissen te herkennen, een bescheiden begin tot de studie van de „taal” der vogels.

Amsterdam, 17 Februari 1954.

J. Walters

## Van en over onze werkgroepen

### Bryologische werkgroep

De mededelingen van de mossen-werkgroep verschijnen in een keurig gestencild blaadje, getiteld: „*Buxbaumia*.”

Exemplaren van „*Buxbaumia*” kunnen ter kennismaking worden aangevraagd bij S. Groenhuijzen, Wyttenbachstr. 14-III, Amsterdam-O.